

Η Επιλογή των νέων Ευρωπαίων Αστροναυτών και η Ελληνική
Συμμετοχή*

**Συνέντευξη Τύπου στο ΑΠΘ (16 Ιουνίου 2009, Αίθουσα
Συγκλήτου)*

Κύριε Πρύτανη,

Σας ευχαριστώ πολύ για την μεστή, όπως πάντα, εισαγωγή σας και για την τιμή που μας κάνετε με την παρουσία σας, αλλά και με την συνεχή και παντοειδή συμμετοχή και συμπαράστασή σας, προσωπικά και του ΑΠΘ, στην προσπάθειά μας και κατ' επέκταση στην εθνική προσπάθεια για επιτυχή και αποδοτική σύνδεση της χώρας μας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος .

Κυρίες και Κύριοι,

Σας ευχαριστώ για την παρουσία σας εδώ σήμερα.

Πριν προχωρήσουμε, επιθυμώ να σας παρουσιάσω τους άλλους δύο συντελεστές της σημερινής εκδήλωσης.

1. Ο ένας είναι ο κος Θεόδωρος, ή, όπως ο ίδιος προτιμά, Θοδωρής Καραπάντσιος, ο οποίος είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου μας. Ο κος Καραπάντσιος είναι ο Αντιπρόεδρος της European Low Gravity Research Association (ELGRA), η οποία ασχολείται με την έρευνα σε συνθήκες μειωμένης

βαρύτητας, όπως συμβαίνει στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό, και όχι μόνον με αυτήν, βέβαια, και, συνεπώς, βρίσκεται σε πού στενή συνεργασία με τον ΕΟΔ. Επίσης, ο κος Καραπάντσιος είναι μέλος της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στη Διαχειριστική Επιτροπή του 6^{ου} και 7^{ου} Προγράμματος Πλαισίου Έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη θεματική περιοχή «Διάστημα» και μέλος Διαχειριστικής Επιτροπής σε 8 «Θεματικές Ομάδες» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος. Τέλος, όπως, πιθανότατα γνωρίζετε, ο κος Καραπάντσιος συμμετέχει ενεργά στις αεροπορικές πτήσεις, στις οποίες επιτυγχάνονται, για μικρά χρονικά διαστήματα, συνθήκες μηδενικής βαρύτητας ή, έστω, συνθήκες εξαιρετικά μειωμένης βαρύτητας, όπως ακριβώς συμβαίνει στον ΔΔΣ.

Ο έτερος των συντελεστών είναι ο κος Ευάγγελος Καϊμακάμης, απόφοιτος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου μας του ΑΠΘ, ειδικευόμενος ιατρός στην πόλη μας και ενθουσιώδης φίλος της διαστημικής εξερεύνησης. Περισσότερα, όμως, και εξαιρετικά ενδιαφέροντα για και από τον κόν Καϊμακάμη λίγο αργότερα .

Η σημερινή συνέντευξη τύπου αποτελεί συνέχεια των εκδηλώσεων του Πανεπιστημίου μας για την προβολή του *Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος* (ΕΟΔ), της σημασίας του, των δραστηριοτήτων του και των πολλών δυνατοτήτων που, μέσω αυτού, προσφέρονται στην χώρα μας και ιδιαίτερα στους νέους μας και πιο συγκεκριμένα σε σχέση με την έρευνα, τεχνολογία, βιομηχανία και εκπαίδευση. Ο ΕΟΔ αποτελείται από 18 κράτη-μέλη, και η Ελλάδα, επισήμως από τον Μάρτιο του 2005, είναι το 16^ο μέλος του συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση της πολιτικής του.

Όπως κατ' επανάληψη έχει τονισθεί, ο ΕΟΔ είναι η πύλη της Ευρώπης προς το Διάστημα. Έχει ως αποστολή την ενίσχυση και

βελτίωση των διαστημικών δυνατοτήτων της Ευρώπης και την εγγύηση, ότι οι επενδύσεις στις διαστημικές δραστηριότητες θα είναι ανταποδοτικές, με πολλά οφέλη, για τους πολίτες της Ευρώπης και όλου του κόσμου. Στις αρμοδιότητες του ΕΟΔ εμπίπτουν ο Διεθνής Διαστημικός Σταθμός, το Ευρωπαϊκό Διαστημικό Εργαστήριο Columbus, τα Διαστημικά Οχήματα μεταφοράς φορτίου ATV, πλήθος ερευνητικών προγραμμάτων διαστημικών συσκευών εξερεύνησης και, βεβαίως, το θέμα των Ευρωπαίων Αστροναυτών.

Οι Ευρωπαϊκές διαστημικές συσκευές, Columbus και ATV του ΕΟΔ, αποτελούν την Ευρωπαϊκή προσθήκη στο ΔΔΣ και ανοίγουν νέους ορίζοντες και δημιουργούν νέες ευκαιρίες για την Ευρωπαϊκή επιστήμη, εκπαίδευση, τεχνολογία και βιομηχανία. Η Ευρώπη αποκτά, πλέον, το δικό της σπίτι-εργαστήριο στο διάστημα και τον δικό της στόλο διαστημικών οχημάτων μεταφοράς, σήμερα φορτίου και σύντομα ανθρώπινου δυναμικού, έχοντας, βέβαια, ήδη τον δικό της Διαστημικό Λιμένα στο Κουρού της Γαλλικής Νέας Γουιάνας .

Στο εργαστήριο Columbus θα είναι δυνατό να διεξάγονται επιστημονική έρευνα και πειράματα σε μια πλειάδα θεματικών περιοχών, όπως βιολογία, ανθρώπινη φυσιολογία, επιστήμη των ρευστών, επιστήμη των υλικών, τεχνολογία, θεμελιώδης φυσική, αστρονομία, παρατήρηση της Γης από το διάστημα, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε καρδιαγγειακές επιστήμες, νευροεπιστήμες, έρευνα οστών και μυών, φυσική πλάσματος, μέτρηση θερμοφυσικών ιδιοτήτων ρευστών μετάλλων, αστροβιολογία και εξωβιολογία. Αντικειμενικός σκοπός αυτής της έρευνας στο Διάστημα είναι οι εφαρμογές της στην Γη και άρα η βελτίωση της ζωής μας. Συνεπώς, αυτή η έρευνα του ΕΟΔ πάνω στον ΔΔΣ, η οποία αναμένεται να προωθήσει σημαντικά την επιστημονική αριστεία και

καινοτομία στην Ευρώπη και, φυσικά, στην χώρα μας, επιβάλλεται να τύχει της γενναίας εθνικής προσοχής και χρηματοδότησης .

Με την ανωτέρω διαμορφωμένη κατάσταση ως δεδομένη, αλλάζει, πλέον, δραστικά, η έννοια «περιβάλλον», με την εισβολή στην καθημερινή ζωή μας μιας νέας μορφής περιβάλλοντος, του εγγύς προς την Γη Διαστημικού περιβάλλοντος. Αλλά αλλάζει και και η έννοια «αστροναύτης», όπως την γνωρίζαμε μέχρι τώρα. Πραγματικά, οι Ευρωπαίοι επιστήμονες, όχι κατ' ανάγκη μόνον στρατιωτικοί, θα έχουν τη δυνατότητα, μετά από την απαραίτητη προετοιμασία-εκπαίδευση-επιλογή, να μεταβαίνουν στο εργαστήριο Columbus για να διεξαγάγουν την ερευνητική εργασία τους εκεί, σε αντίξοες συνθήκες μειωμένης βαρύτητας, χαμηλής θερμοκρασίας και πολύ αραιής γήινης ατμόσφαιρας. Εξάλλου, έχουν ήδη αρχίσει να ακούγονται όλο και πιο συχνά οι όροι «αστροναύτης-ερευνητής», «αστροναύτης-τουρίστας» και «αστροναύτης-έμπορος». Όμως, και άλλες ευκαιρίες δημιουργούνται για τους ενδιαφερόμενους νέους μας, για να διεκδικήσουν στον ΕΟΔ ανταγωνιστικά θέσεις διάφορων ειδικοτήτων π.χ. φυσικών, ιατρών, νομικών κ. α., των οποίων η εργασία απλώνεται, κατά τυπικά διεπιστημονικό τρόπο, στην έρευνα, τεχνολογία, εκπαίδευση και την απαραίτητη εθνική βιομηχανία. Ιδιαίτερα οι νέοι μας, πρέπει να ενημερωθούν και να αντιληφθούν, ότι χρειάζεται το ενδιαφέρον τους να εργασθούν στο πλαίσιο της μεγάλης, ανταγωνιστικής οικογένειας που λέγεται Ευρώπη.

Τέλος, είναι σημαντικό για το μέλλον, το ότι ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η προσπάθεια το Ευρωπαϊκό Εργαστήριο Columbus να γίνει μια Ερευνητική Υπερδομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η χρήση του να αναχθεί σε Έρευνα Προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάτι

τέτοιο, με βεβαιότητα, θα επηρεάσει αποφασιστικά και το είδος της Ευρωπαϊκής έρευνας αλλά και την χρηματοδότησή της.

Την λαμπρή και πολύμορφη ευκαιρία που ανοίγεται για την χώρα μας και τα οφέλη της πρέπει να τα διεκδικήσουμε και πετύχουμε και, πάντα, να θυμόμαστε, ότι αυτό που κάποτε ήταν επιστημονική φαντασία, σήμερα είναι πραγματικότητα κι' αυτή πρέπει να γίνει κτήμα όλων μας

Όπως ήδη ανέφερα, η σημερινή συνέντευξη τύπου αποτελεί συνέχεια των εκδηλώσεων του Πανεπιστημίου μας για την παντοειδή προβολή του ΕΟΔ.

Όπως ενδεχομένως θυμόσαστε, πριν από ένα περίπου έτος (13 μήνες ακριβώς), με συνεργασία του Πανεπιστημίου μας, της ΓΓΕΤ και του ΕΟΔ, διοργανώθηκε η πρώτη και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα αυτών των εκδηλώσεων, η οποία είχε σκοπό να προβάλει στην χώρα μας τον νέο θεσμό της πολύ δύσκολης επιλογής, επί Ευρωπαϊκού επιπέδου, των νέων Ευρωπαίων Αστροναυτών και των κανόνων συμμετοχής στην διαδικασία επιλογής και την κατ' αρχήν διεκδίκηση μιας τέτοιας θέσης.

Η σημερινή συνέντευξη τύπου αναφέρεται στα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας επιλογής. Πιο συγκεκριμένα, πρόσφατα, πριν από ένα περίπου μήνα, στις 20 Μαΐου 2009, στο κεντρικό κτίριο Διοίκησης του ΕΟΔ στο Παρίσι ανακοινώθηκαν τα ονόματα των νέων Ευρωπαίων αστροναυτών

Η επιλογή άρχισε πριν από ένα περίπου έτος και, όπως σας είπα, έγινε, όχι σε εθνικό επίπεδο των κρατών-μελών του ΕΟΔ, αλλά, για πρώτη φορά σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και βασίσθηκε σε μια σειρά ενδελεχών ψυχολογικών, ιατρικών και κοινωνικών εξετάσεων και ελέγχων των 8413 υποψηφίων από όλη την Ευρώπη, εκ των οποίων

159 είναι Ελληνικές υποψηφιότητες (με μόνον 21 γυναίκες, δυστυχώς!!!). Οι νέοι αστροναύτες θα ενταχθούν στο Σώμα των Ευρωπαίων Αστροναυτών (European Astronauts Corps) και θα αρχίσουν την διετή εκπαίδευση και προετοιμασία τους για μελλοντικές, μετά το 2013, αποστολές στον ΔΔΣ και πέραν αυτού.

Τα ονόματα και οι εθνικότητες των νέων Ευρωπαίων αστροναυτών είναι:

1. Samantha Cristoforetti, Ιταλίδα
2. Alexander Gerst, Γερμανός
3. Andreas Mogensen, Δανός
4. Luca Parmitano, Ιταλός
5. Timothy Peak, Βρετανός
6. Tomas Pesquet, Γάλλος.

Για μελλοντικούς σκοπούς ενημέρωσης υποψηφίων Ελλήνων αστροναυτών, δίδονται παρακάτω σύντομα βιογραφικά στοιχεία των έξι νέων Ευρωπαίων αστροναυτών. Ειδικότερα,

1. Η Samantha Cristoforetti γεννήθηκε το 1977 στο Μιλάνο, Ιταλία. Σπούδασε στα Technische Universitat, München, Γερμανία, Ecole Nationale Supérieure de l' Aéronautique et de l' Espace, Toulouse, Γαλλία, και Mendeleev University of Chemical Technologies, Moscow, Ρωσία. Έχει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (Master's Degree) Μηχανικού (Engineering) και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (Master's Degree) στις αστροναυτικές επιστήμες από το University of Naples Federico II, Ιταλία.

Η Ανθυποσμηναγός Cristoforetti είναι πιλότος μαχητικών αεροσκαφών της Ιταλικής Αεροπορικής Δύναμης. Στον ελεύθερο χρόνο της απολαμβάνει ορειβασία, καταδύσεις και αναρριχήσεις.

2. Ο Alexander Gerst, γεννήθηκε το 1976 στο Künzelsau,

Γερμανία. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Karlsruhe, Γερμανία, απ' το οποίο πήρε το Δίπλωμα Γεωφυσικής. Επίσης σπούδασε Επιστήμες της Γης στο Victoria University του Wellington, Νέα Ζηλανδία, όπου του απενεμήθη το Master of Science. Από το 2001 εργάσθηκε ως ερευνητής. Στον ελεύθερο χρόνο του απολαμβάνει ορειβασία, καταδύσεις, αναρρίχηση και ελεύθερη πτώση.

3. Ο Andreas Mogensen γεννήθηκε το 1976 στην

Copenhagen, Δανία. Έχει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (Master's Degree) Μηχανικού (Engineering) από το Imperial College, Λονδίνο, και Διδακτορικό (Doctorate) Μηχανικού (Engineering) από το Πανεπιστήμιο Texas at Austin, ΗΠΑ. Έχει εργασθεί ως μηχανικός συστημάτων ελέγχου και πλοήγησης σε Διαστημικές Επιχειρήσεις της Human Exploration. Στον ελεύθερο χρόνο του ασχολείται με ράγκμπι, ορειβασία και καταδύσεις.

4. Ο Luca Parmitano γεννήθηκε το 1976 στο Paternό, Ιταλία.

Έχει δίπλωμα σε αεροναυτικές επιστήμες από την Ακαδημία της Ιταλικής Αεροπορικής Δύναμης και έχει εκπαιδευτεί ως Full Experimental Test Pilot στο EPNER, το Γαλλικό σχολείο ελέγχου πιλότων στο Istres. Ο Σμηναγός Parmitano, πιλότος της Ιταλικής Αεροπορικής Δύναμης, είναι ενεργός καταδύτης και στον ελεύθερο χρόνο του απολαμβάνει ορειβασία και αιωροπτερισμούς.

5. Ο Timothy Peak γεννήθηκε το 1972 στο Chichester,

Ηνωμένο Βασίλειο. Έχει συμπληρώσει τον βαθμό στην δυναμική πτήσεων και είναι Full Experimental Test Pilot της Αυτοκρατορικής Σχολής Ελέγχου Πιλότων. Είναι αξιωματικός των Βρετανικών Δυνάμεων ως Full Experimental Test Pilot. Είναι δρομέας αντοχών μεγάλων αποστάσεων και στον ελεύθερο χρόνο του ασχολείται με την αναρρίχηση.

6. Ο Thomas Pesquet γεννήθηκε το 1978 στην Rouen,

Γαλλία. Πήρε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (Master's Degree) από την Ecole Nationale Supérieure de l' Aéronautique et de l' Espace, στην Toulouse, Γαλλία. Έχει εργασθεί ως μηχανικός έρευνας (research engineer) στην Γαλλική Εταιρεία Διαστήματος (Centre Nationale des Etudes Spatiales, CNES) και κατόπιν έγινε πιλότος της Air France σε αεροσκάφη Airbus A320. Απολαμβάνει το τρέξιμο (jogging), κολύμβηση, το squash και το judo και έχει εμπειρία καταδύσεων και αιωροπτερισμού.

Πέραν των ανωτέρω πληροφοριών είναι ανάγκη σήμερα να τονισθούν και ορισμένα άλλα γεγονότα και στοιχεία σχετιζόμενα με την επιλογή των νέων Ευρωπαίων αστροναυτών. Είναι προφανές, ότι Έλληνας υποψήφιος δεν υπάρχει μεταξύ των έξι επιλεγέντων. Παρ' όλα αυτά, η συγκεκριμένη επιλογή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ελλάδα για δύο, τουλάχιστον, λόγους. Ο ένας είναι, ότι ένας Έλληνας υποψήφιος (από το σύνολο των 159 Ελλήνων υποψηφίων) συγκαταλέγεται μεταξύ 45 καλύτερων υποψηφίων. Αυτό το γεγονός είναι ενδεικτικό για το τι θα μπορούσαμε να αναμένουμε από την Ελλάδα σε μια μελλοντική επιλογή νέων αστροναυτών, η οποία δεν μπορεί να καθυστερήσει πέραν της πενταετίας (το πολύ μέχρι το

2014). Ο υποψήφιος αυτός, μεταξύ των 159 Ελλήνων υποψηφίων, είναι ο κος Ευάγγελος Καϊμακάμης, ο οποίος, μετά, βεβαίως, από την συμπλήρωση της όλης διαδικασίας επιλογής, δέχθηκε να είναι μαζί μας σήμερα, για να μας περιγράψει τις σχετικές εμπειρίες του και, φυσικά, να απαντήσει στις ερωτήσεις σας, προβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν την όλη υπόθεση των Ευρωπαϊών Αστροναυτών.

Ο δεύτερος εξίσου ενδιαφέρων, τώρα σε Ευρωπαϊκό

επίπεδο, λόγος είναι, ότι, εντελώς φυσιολογικά, το πλήθος των υποψηφίων από κράτη-μέλη του ΕΟΔ μεγάλου πληθυσμού είναι μεγαλύτερος (κατά μία τάξη μεγέθους) του πλήθους των υποψηφίων από κράτη-μέλη του ΕΟΔ συγκριτικά μικρού πληθυσμού, όπως π.χ. η Ελλάδα. Όμως, υπάρχει και ένας άλλος τρόπος αξιολόγησης του ενδιαφέροντος που έδειξαν οι χώρες κράτη-μέλη για το θέμα των Ευρωπαϊών Αστροναυτών και της διαδικασίας επιλογής. Πιο συγκεκριμένα, “τι ποσοστό του πληθυσμού ενός κράτους-μέλους το ΕΟΔ αποτελεί το πλήθος των υποψηφίων αστροναυτών του συγκεκριμένου κράτους μέλους;” “Ένας απλός υπολογισμός δείχνει, ότι το ανωτέρω ποσοστό είναι της ίδιας τάξεως μεγέθους για όλα τα κράτη-μέλη. Αυτό σημαίνει, ότι το ενδιαφέρον που εξέφρασαν οι πολίτες των πληθυσμιακά μικρότερων κρατών-μελών δεν υπολείπεται του αντίστοιχου των πληθυσμιακά μεγαλύτερων κρατών-μελών. Ακριβέστερα, οι πολίτες των «μικρών χωρών» ανταποκρίθηκαν με πολύ καλύτερο, πιο έντονο και πολύ πιο ενεργό τρόπο στην πρόσκληση του ΕΟΔ για υποβολή αιτήσεων.

Αυτά τα συμπεράσματα δημιουργούν την αισιοδοξία για την εν γένει εξέλιξη της σχέσεως της χώρας μας με τον ΕΟΔ, για την ενημέρωση-ενεργοποίηση όλων και ιδιαιτέρως των νέων μας για τα

θέματα του ΕΟΔ αλλά και για μελλοντικές επιτυχίες Ελλήνων υποψηφίων αστροναυτών, ανδρών και, βεβαίως, γυναικών.

Ο ομιλών Εθνικός Εκπρόσωπος της χώρας στο ΕΟΔ

(ESA / PB-HME) έθεσε τα ανωτέρω στατιστικά στοιχεία υπόψη του Γενικού Διευθυντή του ΕΟΔ, κ. Jean-Jaques Dordain, με την επί πλέον παρατήρηση, ότι αυτά τα στοιχεία μπορεί να σχετίζονται με το ίδιο το μέλλον των δραστηριοτήτων του ΕΟΔ.

Ίσως, αποτελεί ευτυχία συγκυρία, ότι **αυτήν ακριβώς την στιγμή** ο Γενικός Διευθυντής του ΕΟΔ κ. Jean-Jaques Dordain και η Διευθύντρια ESA/HSF κα Simonetta Di Pippo, σε μια αντίστοιχη με την δική μας, εδώ, συνέντευξη τύπου στο Παρίσι, παρουσιάζουν τους έξι νέους Ευρωπαίους αστροναύτες. Αν και προσκεκλημένος σ' αυτήν την δεξίωση, προτίμησα να βρίσκομαι σήμερα εδώ, στην δική μας συνέντευξη τύπου, διότι θεωρώ ότι είναι πολύ χρησιμότερη και με προοπτική η σχετική ενημέρωση των συμπολιτών μας.

Τελειώνοντας αυτήν την εισαγωγή, θέλω, ως Αστρονόμος,

να σας θυμίσω, ότι όλα αυτά τα εξαιρετικά για όλους μας γεγονότα, συμβαίνουν κατά την διάρκεια του έτους 2009, το οποίο έχει χαρακτηριστεί και ήδη εορτάζεται ως το «Παγκόσμιο Έτος Αστρονομίας», και για το οποίο τόσα γράφονται και ακούγονται κάθε μέρα. Ας μην μας διαφεύγει, ότι το Εγγύς προς την Γη Διαστημικό Περιβάλλον είναι η άμεση αστρονομική γειτονιά μας και, ως τέτοια, δεν επιτρέπεται να μας διαφύγει ούτε στο πλαίσιο του εορτασμού του «Παγκόσμιο Έτος Αστρονομίας 2009» αλλά ούτε και στο πλαίσιο της καθημερινής ζωής μας.

Εκ μέρους όλων των συντελεστών της σημερινής συνέντευξης τύπου σας ευχαριστώ. **Ως εκπροσώπους των ΜΜΕ, σας παρακαλώ να προωθήσετε προς το ευρύτερο κοινό αυτήν την προσπάθεια για επιτυχία της σύνδεσης της χώρας μας με τον ΕΟΔ, για το καλό όλων μας και ιδιαιτέρως των νέων μας.**

Και πάλι σας ευχαριστώ πολύ!!!

(Περισσότερες πληροφορίες για τα ανωτέρω αλλά και για τις εν γένει δραστηριότητες στην Θεσσαλονίκη για θέματα του ΕΟΔ υπάρχουν στην ιστοσελίδα: <http://www.astro.auth.gr>, Σύνδεσμος ESA Activities)).

Νικόλαος Κ. Σπύρου

Καθηγητής Αστρονομίας ΑΠΘ

Εθνικός Εκπρόσωπος στον ΕΟΔ